

Høringsnotat – Utlendingsregelverket og internasjonal luftfart

Innledning

Arbeidsdepartementet ber her om synspunkter på utlendingsforskriften § 1-1, bokstav h. De to alternativene som bes vurdert er å beholde dagens forskrift, eller å endre forskriften knyttet til luftfart. En slik endring vil i så fall kunne bestå av en presisering som unntar utenlandsk personell på norskregistrert luftfartøy i internasjonal trafikk fra kravet om oppholds(arbeids)tillatelse for et begrenset tidsrom. Det presiseres at departementet ikke har tatt standpunkt i denne saken, og ønsker høringsinstansenes synspunkter på spørsmålet for å få dette grundig belyst.

Personer fra land utenfor EØS-området trenger som hovedregel oppholdstillatelse for å arbeide i Norge. Det er likevel noen unntak, blant annet for kortvarige arbeidsforhold for utlendinger som ikke har arbeidsgiver i landet. Arbeidstakere på utenlandske tog, luftfartøy, buss og lastebil i internasjonal trafikk er blant dem som i dag er omfattet av unntaket.

Kravet om oppholdstillatelse innebærer at arbeidstakerne skal ha lønns- og arbeidsvilkår som ikke er dårligere enn etter gjeldende tariffavtale eller regulativ for den aktuelle bransjen, eller det som er normalt for vedkommende sted og yrke. Dette er et viktig krav for å sikre norske lønns- og arbeidsvilkår. Spesielt viktig er det for arbeidstakere som bor i Norge eller oppholder seg her i lengre tid og som dermed må forholde seg til norsk kostnadsnivå.

For utenlandsk personell på norskregistrerte fly kreves i dag oppholdstillatelse, mens det på visse vilkår er unntak for personell på utenlandskregistrerte fly, jf. over. Dette kan ses på som en konkurransemessig fordel for de utenlandskregistrerte flyene som flyr samme ruter som norskregistrerte fly. Fordelen gjør seg særlig gjeldende på langdistanseruter.

En mulig regelendring

Dagens § 1-1 i utlendingsforskriften omhandler unntak fra kravet om oppholdstillatelse for arbeidsforhold. Unntakene gjelder bare utlendinger som ikke har arbeidsgiver i Norge, og for arbeidsforhold av inntil tre måneders varighet. Det aktuelle unntaket er bokstav h): ”personell på utenlandsk tog, luftfartøy, buss og lastebil i internasjonal trafikk”. Etter langvarig praksis i UDI tolkes § 1-1 sammen med § 3-3, å gjelde for inntil 90 dager i løpet av en periode på 180 dager. Det er tiden (dagene) arbeidstakeren faktisk oppholder seg i Norge som regnes med. En eventuell endring vil innebære at vilkårene for å benytte utenlandsk personell er uavhengig av hvor flyet er registrert. Det vurderes ikke endringer i dagens regler for tog, buss og lastebil.

Registrering i andre land

Et alternativ for norske flyselskaper med norskregistrerte fly er å registrere flyene i et annet land. Da vil dagens regel for utenlandsk personell på utenlandsk luftfartøy gjelde ved internasjonal trafikk til og fra Norge slik at det ikke stilles krav om norske lønns- og arbeidsvilkår.

Vurderinger

Det er hard konkurranse i luftfarten. Det betyr at også innenlandske selskaper søker nye områder for å styrke sin inntjeningssevne og økonomi. Dagens regelverk kan innebære en konkurranseulempe for norskregistrerte selskaper. Å endre regelverket kan øke norske flyselskapers mulighet til å få tilgang til markedet for langdistansetraffikk. Dette kan bidra til å

sikre virksomhet i Norge, til å opprettholde et godt nasjonalt rutenett og at nordmenn får et større tilfang av reisealternativer.

På den annen side står kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår for utenlandske arbeidstakere sentralt i arbeidet mot sosial dumping. Man kan ikke utelukke at en forskriftsendring kan få konsekvenser på lengre sikt. Vi vet ikke sikkert hvordan bruk av utenlandske piloter og kabinpersonell kan utvikle seg. Ved å åpne for bruk av utenlandsk personell uten krav om oppholdstillatelse, kan ordningen over tid utvides og dermed få effekt for norsk og skandinavisk flypersonell.

Den omtalte endringen er begrenset og omfatter kun helt (men flere) kortvarige opphold i Norge, i likhet med øvrige unntak fra utlendingsloven i forskriften § 1-1. Personellet om bord vil bare oppholde seg i Norge under lovpålagt hviletid. Kravet om norske lønns- og arbeidsvilkår er særlig knyttet til arbeidstakere som bor og arbeider her.

Økonomiske og administrative konsekvenser

En regelendring har ikke nevneverdige økonomiske konsekvenser for forvaltningen. For flyselskapene vil den kunne innebære gunstigere rammevilkår. Dersom selskaper flytter fly til et annet land, kan Luftfartstilsynet miste store gebyrinntekter uten at oppgavene nødvendigvis faller bort. Det kan også få uheldige konsekvenser for den samlede flyfaglige og sikkerhetsmessige kompetansen i Luftfartstilsynet.